

Zápisnica

z 9. pracovného zasadnutia III. komory Snemu SAV zo dňa 23. 4. 2012

Prítomní: (podľa abecedného zoznamu organizácií): M. Soják, K. Kollár, M. Zavacká, I. Valentová, P. Žeňuch, T. Kluvánková-Oravská, M. Piscová, S. Konečný, Z. Bartošová, D. Podmaková, M. Vrzgulová, L. Adamovová, H. Urbancová, D. Magdolen, M. Pekník, T. Horváth, R. Gáfrik, E. Somolayová, Z. Magurová, E. Markovič, A. Jakubičková, J. Klačka, M. Brňák

Ospravedlnení: P. Staněk, G. Bianchi, E. Markovič

Hostia: členovia P SAV: J. Bakoš, A. Breier, E. Falt'an, M. Morovics, J. Lapin, V. Rosová, E. Smolková; Výboru Snemu SAV: K. Iždinský, J. Sedlák; B. Hošoff (v zastúpení P. Staněka), M. Košková (v zastúpení P. Žeňucha), B. Šulavíková (v zastúpení G. Bianchiho),

Miesto a čas konania: Zasadacia miestnosť FÚ SAV Klemensova 19, Bratislava, 13.30 hod.

Program:

1. Privítanie
2. Oprava zápisnice z 8. rokovania III. komory Snemu SAV zo 17. 1. 2012
3. Prerokovanie materiálov P SAV – **Vecný zámer transformácie organizácií SAV na VVI a Vecný zámer transformácie organizácií SAV na VPI, zosumarizovaných pripomienok za organizácie III. OV SAV, ako aj z vedeckých rád organizácií celej SAV**
4. Diskusia
5. Rôzne
6. Záver

Ad 1.

Rokovanie o 14.05 hod. otvorila a viedla predsedníčka III. komory Snemu SAV D. Podmaková. Prítomní schválili navrhovaný program rokovania bez zmien.

D. Podmaková privítala podpredsedu SAV pre III. OV SAV E. Falt'ana, podpredsedníčku SAV V. Rosovú a ostatných členov P SAV za III. OV SAV – E. Smolkovú, J. Bakoša a M. Morovicsa. Osobitne privítala predsedu Snemu SAV – J. Sedláka, predsedu I. komory snemu – K. Iždinského, podpredsedov SAV pre I. OV SAV – J. Lapina a II. OV SAV – A. Breiera. Členovia komory poverili vyhotovením zápisnice Z. Magurovú a overením M. Piscovú.

E. Falt'an navrhol zahrnúť do programu v rámci bodu 5. Rôzne aj informáciu o rokovaní III. OV SAV o návrhu na prerozdelenie 2,4% mzdových prostriedkov. D. Podmaková uviedla, že návrh na doplnenie, ako aj zmenu programu rokovania komory, navrhujú jej členovia. Hostia majú možnosť otvárať nové témy v rámci rokovania. Tento postup nebráni tomu, aby sa po prerokovaní dôležitých materiálov k transformácii SAV III. komora snemu nezaoberala v bode Rôzne aj návrhom III. OV SAV o prerozdelení 2,4 % MF.

Ad 2.

D. Podmaková na základe podnetu M. Piscovej zo dňa 28. januára 2012, t. j. po rozoslaní Zápisnice z 8. rokovania III. komory snemu zo 17. 1. 2012, predložila návrh na opravu tejto zápisnice v bode Rôzne s týmto textom: „M. Piscová tlmočila žiadosť pracovníkov Sociologického ústavu SAV o sprístupnenie právnych analýz, ktoré boli pripravené s transformá-

ciou SAV.“ Vzhľadom na to, že M. Piscová túto požiadavku vyslovila, prítomní schválili dodatok zápisnice z 8. rokovania III. komory snemu. Ďalšie pripomienky k zápisnici neboli.

Ad 3.

M. Pekník referoval o stanoviskách, ktoré zazneli na stretnutí Rady riaditeľov III. OV SAV k predloženým vecným zámerom. Vyprofilovali sa 3 základné názorové skupiny ústavov:

1. Ústavy, ktoré súhlasia s transformáciou na verejnoprávnu inštitúciu (VPI), resp. verejnú výskumnú inštitúciu (VVI), pričom:

a/ k VVI sa hlási bez výhrad Archeologický ústav SAV, s výhradami Etnologický ústav SAV a Historický ústav SAV.

b/ k VPI sa hlási Ústav výskumu sociálnej komunikácie SAV.

2. Ústavy, ktoré žiadajú zastaviť transformáciu SAV a odložiť ju na po ekonomickej stránke vhodnejšie obdobie. Sem patrí Sociologický ústav SAV a Ústav divadelnej a filmovej vedy SAV, Prognostický ústav SAV.

3. Ústavy, ktoré sa nebránia transformácii, ale hľadajú také cesty jej riešenia, ktoré by zohľadňovali ich záujmy. Tento postoj zaujali vedecké pracoviská – Ústav štátu a práva SAV, Filozofický ústav SAV, Slavistický ústav SAV, Ústav dejín umenia SAV, Ústav hudobnej vedy SAV, Ústav experimentálnej psychológie SAV, Ústav orientalistiky SAV, Ústav slovenskej literatúry SAV, Ústav svetovej literatúry SAV, Ústav politických vied SAV. Viaceré z týchto ústavov sa hlásia k stanovisku Ústavu štátu a práva SAV a jeho právnomu názoru - k možnosti transformácie ústavov na VPI, resp. VVI, ktoré sa tak rozhodnú, ale s možnosťou zachovania aj doterajších právnych foriem rozpočtovej alebo príspevkovej organizácie.

Z. Magurová v krátkosti informovala o genéze názorov na transformáciu, poukázala na českú právnu úpravu a zhrnula stanoviská 12 organizácií III. OV SAV k predloženým vecným zámerom ktoré mala k dispozícii.

Za transformáciu ústavov na VVI sa vyjadrili 3 ústavy.

Jeden ústav nešpecifikoval svoj postoj na akú formu by sa mali ústavy transformovať.

Osem ústavov bolo za možnosť ponechať doterajšie formy (RO a PO), prípadne sa transformovať na nový typ právnickej osoby upravený v rámci novely zákona o SAV, pričom orgán SAV by bol na základe zákona oprávnený vytvárať i rušiť organizácie SAV. Z toho za transformáciu ústavov na VVI – boli dva ústavy, za transformáciu na VPI nebol žiaden z ústavov a právnu formu (či VVI alebo VPI) nešpecifikovalo – šesť ústavov.

Ľ. Falt'an zdôraznil, že transformácia pre neho znamená transformáciu SAV ako celku, ale pripomenul presnú dikciu uznesenia Snemu SAV (k čomu dal snem mandát P SAV – zachovanie rozpočtovej kapitoly, dvojstupňový model riadenia a zachovanie právnej subjektivity doterajších organizácií).

V. Rosová poukázala na rozdiely medzi VVI a VPI.

A. Breier upozornil na paralely s vysokými školami a na výhodu VVI pri komparácii s inými výskumnými inštitúciami (rezortnými ústavmi), ktoré na výskum dostávajú peniaze zo štátneho rozpočtu, aj jednotlivých inštitúcií SAV medzi sebou a zdôraznil potrebu sprehľadnenia financovania. Vedou by sa mali zaoberať verejné vysoké školy, VVI, súkromné inštitúcie, pričom všetky by mali prechádzať jednotnou akreditáciou. Podľa neho je z právneho hľadiska možná existencia aj rozpočtových organizácií, ale zvýši sa tak netransparentnosť rozdeľovania financií.

Ľ. Falt'an sa vrátil k základnej otázke nevyhnutnosti transformácie, pričom by sa podľa neho mal prijať najprv zákon o VVI a až následne pristúpiť k novele zákona o SAV.

D. Podmaková upozornila, že vo vecných zámeroch chýba spôsob transformácie špecializovaných servisných organizácií. Vôbec sa napríklad nemyslí na Ústrednú knižnicu SAV.

A. Breier uviedol, že každá z nich bude riešená samostatne a bude sa vychádzať napr. zo skúseností z Česka (Stredisko spoločných činností).

M. Pekník zdôraznil, že na viaceré špecializované pracoviská sa vzťahujú aj osobitné právne normy, napr. archív, knižnica... treba sa vyvarovať rozporu s týmito zákonmi.

M. Morovics uviedol, že sa objavujú názory, že transformáciu treba zastaviť, avšak snem už proces transformácie schválil, takže to nie je možné.

Ad 4.

M. Piscová namietala spôsob, akým sa P SAV zhostuje svojho záväzku informovať Snem SAV o priebehu transformácie. P SAV už schválilo vypísanie výberového konania na spracovanie paragrafového znenia zákona, pričom snem ešte nerozhodol o vecných zámeroch návrhu zákona, a začalo riešiť otázku reštrukturalizácie SAV. Upozornila na to, že niektoré plánované „termíny plnenia“ sa blížia a materiály na včasné preštudovanie nie sú k dispozícii. Ďalej upozornila na úskalía prezentovanej snahy o „rovnaké meradlo“, na nebezpečenstvo komercializácie vedy, oboznámila s protestnými hlasmi z prostredia Akadémie vied ČR, ktoré sa bránia redukcii akademických ústavov len na plnenie rezortných zadaní. Podotkla, že sa málo hovorí o problémoch, ktoré mali pri transformácii v Čechách najmä s deľným majetku.

D. Podmaková uviedla, že snem nemá informácie o plánovanej reštrukturalizácii, pričom bolo vypísané už výberové konanie na jeho spracovanie. Nie je známe zadefinovanie reštrukturalizácie (model, právna forma), v organizáciách III. OV SAV na túto tému neprebehla diskusia. Pri príprave návrhu paragrafového znenia zákona už musí byť jasný vecný zámer, čo ešte v súčasnosti nie je. P SAV svojím postupom akoby dávalo najavo, že snem pri príprave takého závažného kroku ako je transformácia nepotrebuje, len pri hlasovaní.

A. Breier potvrdil, že v II. oddelení SAV sa, na rozdiel od III. oddelenia, už o reštrukturalizácii diskutovalo, riešila sa problematika špecializovaných a servisných organizácií. Vystala aj potreba nejakého kľúča na porovnanie vynaložených prostriedkov, napr. pre ústavy podobného typu s podobnou výkonnosťou atď.

J. Lapin sa vyjadril k predmetnému uzneseniu P SAV a vysvetlil, že v rámci časového harmonogramu transformácie bolo treba začať aj etapu výberového konania a diskusiu o reorganizácii a o jej predpokladaní s „manažérskymi“ stupňami, čiže riaditeľmi ešte pred predložením návrhu Snemu SAV. Cieľom transformácie je totiž dosiahnuť dynamickú štruktúru SAV.

D. Podmaková namietala, že časový harmonogram označil predseda SAV na zasadnutí snemu v decembri 2011 za informatívny. Pripomenula neskoré predkladanie materiálov snemu a následné zvaľovanie oneskorenia plnenia harmonogramu prípravy transformácií na Snem SAV. Zdôraznila nejasnosť konkrétnych cieľov, bez ktorých nie je možné vypracovať paragrafové znenie zákona. Zároveň položila otázku „čo očakáva P SAV od nastávajúceho zasadnutia Snemu SAV?“

A. Breier vysvetlil postup P SAV, predloženie základného znenia, ktoré možno ďalej meniť a o ňom rokovať. P SAV očakáva, že snem rozhodne o jednom z variantov buď VVI alebo VPI, pričom štruktúra je jasná. Organizácie sa pretransformujú na VVI alebo VPI a Úrad SAV bude rozpočtovou organizáciou, THS by už neboli potrebné.

Ľ. Falťan sa prikláňa k prípadným posunom termínov, až keď bude problematika dostatočne prerokovaná. Upozorňuje, na špecifiká štruktúry III. OV SAV – viaceré malé ústavy, odkázané na spoločnú THS.

D. Podmaková poukázala na to, že v I. a v II. oddelení SAV už dlhšie prebiehajú diskusie na úrovni riaditeľov a v III. oddelení už ušiel vlak, lebo s takýmito diskusiami sa ešte nezačalo.

M. Morovics vyčítal III. komore snemu, že napriek nedodržaniu decembrových termínov [zo strany P SAV] bolo dodnes pomerne dosť času absolvovať túto diskusiu skôr, ešte pred zadávaním výberového konania. Napokon 3. mája sa má na porade riaditeľov už diskutovať o reštrukturalizácii.

J. Sedlák na predchádzajúceho rečníka reagoval citáciou formulácie z materiálu pre P SAV, že Snem SAV zdržuje, pričom bol následne ubezpečený, že nie. Zdôraznil, že Výbor Snemu SAV opakovane urgoval od P SAV sprievodný list so špecifikáciou, čo P SAV od snemu ohľadom spracovaných vecných zámerov očakáva.

T. Kluvánková-Oravská vyzvala zamerať diskusiu na konkrétne predstavy o fungovaní III. OV SAV, t. j. jeho vnútorného členenia. Zosumarizovala doterajšie informácie a vyšlo jej, že za VPI nie je žiadna organizácia, 3 organizácie sa vyjadrili jednoznačne za transformáciu na VVI a ostatné sú proti transformácii alebo majú nevyjasnené stanovisko.

J. Lapin – zreferoval o priebehu diskusií v I. oddelení vied SAV. Keďže v I. OV SAV nie je kreovaná Rada riaditeľov, zorganizoval poradu riaditeľov všetkých organizácií. Návrh o vytvorení Sekcií nezískal podporu, nakoľko ústavy považujú všetky oblasti odborov za dostatočne reprezentované v P SAV. Hodne sa diskutovalo o tom, čo je kritická masa, či sa bude podporovať viac centralizmus alebo regionalizmus (pričom centralizácia vedie niekedy k potlačeniu iniciatív mimo Bratislavy). V prípade potreby sa uprednostňuje prirodzená konvergencia ústavov.

A. Breier podobne informoval o diskusii v II. oddelení vied SAV, pričom sa predpokladá, že II. komora snemu podporí transformáciu na VVI (70% ústavov sa vyslovilo za túto alternatívu, 2 ústavy podporujú stanovisko Vedeckej rady Sociologického ústavu a Ústavu štátu a práva). Špecifikom II. OV SAV je, že niekoľko ústavov sa venuje (čiastočne či celkovo) tej istej vednej disciplíne, čiže má isté kapacity na nenútenú zmysluplnú optimalizáciu. Otázka optimalizácie SAV bude predmetom otvorenej diskusie, pre ktorú treba pripraviť argumenty pre novú štruktúru, resp. za zachovanie starej štruktúry. Na záver poukázal, že SAV má väčší počet ústavov ako Akadémia vied ČR.

Ľ. Falťan naznačil, že štruktúra III. OV SAV môže byť problematická, nakoľko má jeden ústav s vyše 100 zamestnancami, jeden s vyše 70 zamestnancami, stredných ústavov málo a veľa ústavov s menej ako 20 zamestnancami. Takáto štruktúra je problematická pri získavaní malých projektov, ktoré sú od 2 mil. Eur.

D. Podmaková poukázala na absenciu spoločnej diskusie s predstaviteľmi organizácií III. OV SAV, spôsobenú nedostatočnou iniciatívou podpredsedu pre III. oddelenie s riaditeľmi a následne III. komorou snemu.

T. Kluvánková-Oravská zopakovala výzvu Ľ. Falťanovi, aby oboznámil komoru s jeho víziou.

Ľ. Falťan prezentoval návrh modelu: vytvoriť 4 Centrá (vedecké subjekty, konzorciá) podľa odborov: historické, ekonomické, spoločenské vedy o človeku, o umení a literatúre. Centrá by mali právnu subjektivitu, kreovali by Radu riaditeľov. Riadenie by fungovalo na rotačnom

princípe (bola by to otázka dohody, podstatná je funkčnosť administratívy). Pôvodné ústavy by nemali právnu subjektivitu, ale volili by si riaditeľov ako doteraz.

A. Breier ako príklad uviedol Max Planck Institut. Rotácia niekoľkých profesorov vo vedení, ktorí sú zodpovední za vedecký výskum, riaditeľ je štatutárnym zástupcom, ktorý nezasahuje do práce vedeckých tímov.

T. Kluvánková-Oravská potvrdila výskyt napätia a stretov medzi vedúcimi projektov, ktorí si potrebujú doplniť svoj tím o konkrétnych ľuďí s konkrétnou odbornosťou a riaditeľmi, ktorí zodpovedajú za riadenie administratívu ústavu.

J. Bakoš poukázal na negatívnu osobnú skúsenosť s riadením ústavu, ktorý vznikol na základe nedobrovoľného zjednotenia viacerých ústavov, v ktorom pretrvávali neustále hádky kvôli financiám a ktorý sa pri prvej možnej príležitosti rozpadol. Poukázal aj na skúsenosť z malého kolektívu ktorý je funkčný, ale v prípade konfliktu je jeho funkčnosť zablokovaná úplne. Malé ústavy strácajú možnosť interdisciplinárneho výskumu.

L. Falt'an pripomenul meniace sa trendy vo financovaní vedy v európskom priestore, kde sa ustupuje od financovania inštitúcií (ústavov) a prechádza sa na financovanie vedeckých tímov a konkrétnych projektov. Uviedol príklad Slovinska, kde sa uprednostňuje dočasné zamestnanie vo vedeckých tímoch počas trvania projektov.

L. Somolayová sa opäť vrátila k problematike transformácie a položila otázku aký je vzťah vedeckej rady organizácie a snemu pri rozhodovaní o transformácii. Žiadala uviesť argumenty v prospech transformácie malého humanitného ústavu na VVI/ VPI. Aké môže získať výhody, ak vôbec nejaké sú?

V. Rosová odpovedala protioptázkou „Čo sú výhody? Je to viac financií?“ Ale keď sa zotrúva na doterajšej forme a financovaní zo štátneho rozpočtu, to ešte nie je záruka, že nedôjde ku kráteniu rozpočtu, čiže zmena by nemala spôsobiť finančné nevýhody.

J. Lapin navrhol otočiť otázku – „Čo stratíme po transformácii?“

J. Sedlák nadviazal a prezentoval najdôležitejšie závery z rokovania II. komory Snemu SAV: pri transformácii treba klásť dôraz na excelentný základný výskum. Cieľom transformácie je dosiahnutie lepších podmienok na získavanie financií v rámci súťaže a stability financovania vedy nielen v rámci SAV, ale v rámci Slovenska. Transformácia má rozšíriť možnosti na získavanie dodatočných finančných zdrojov. Zlučovanie ústavov má viesť k zvyšovaniu predovšetkým kvalitatívnych a nie kvantitatívnych ukazovateľov. Ak by len pre pár ústavov utvorila transformácia lepšie možnosti pre ich fungovanie a ostatným ústavom by sa situácia nezhoršila, tak má transformácia zmysel.

A. Breier zdôraznil, že je tu určitá časová tieseň, nakoľko sa v roku 2013 dočerpajú eurofondy. Aby sa mohlo prejsť na čerpanie v ďalšej etape, treba mať proces transformácie uzavretý na prelome rokov 2013/14.

L. Falt'an vyjadril názor, že vecný zámer by sa mal ešte dopracovať, väčší dôraz klásť na základný výskum, zapracovať aj určitú „záruku“ udržateľnosti malých ústavov, zdôrazniť v ňom, čo ostáva zachované a čo sa bude meniť.

K. Iždinský pripomenul, že o transformácii sa hovorí už štyri roky a je čas posunúť sa ďalej. Cieľom transformácie nie je zarábať, ale otvoriť možnosť viaczdrojového financovania organizácií.

M. Piscová zdôraznila, že nechceme byť spiatocnícki, uvedomujeme si nevyhnutnosť súdržnosti a lojality, ale máme pocit, že sa nám nanucuje niečo čo nechceme.

J. Sedlák zdôraznil, že snem má rozhodnúť, pre ktorý vecný zámer sa rozhodne, či transformáciu na VVI alebo na VPI.

M. Pekník skonštatoval, že predložený vecný zámer o VVI bude treba ešte modifikovať a dopĺňať, zapracovať doň pripomienky jednotlivých oddelení a komôr, zapracovať klauzulu o garančnom fonde na princípe solidarity.

Z. Magurová pripomenula aj možnosť zotrvania na doterajších právnych formách popri možnosti transformácie na VVI.

D. Podmaková poukázala na veľmi obmedzené (niekedy dokonca žiadne) možnosti uchádzania sa organizácií III. oddelenia SAV o granty a projekty z EÚ, napr. RP, a to vzhľadom na tematické okruhy.

M. Morovics reagoval, že keby sa zotrvalo na viacerých právnych formách okrem VVI, mohlo by to spôsobovať značné problémy, najmä v spôsobe financovania.

A. Breier reagoval na možné problémy s prevodom majetku na VVI, že právny poriadok umožňuje aj podielové spoluvlastníctvo nehnuteľnosti.

Ad 5.

Vzhľadom na pokročilý čas, plénum rozhodlo, že rokovanie o návrhu na prerozdelenie 2,4% mzdových prostriedkov v 3. OV SAV sa uskutoční pred zasadnutím snemu v budove areálu na Patrónke dňa 26. 4. 2012. M. Falťan odovzdal písomný návrh predsedníčke III. komory, ktorá sľúbila ešte v ten deň ho naskenovať a poslať celej tretej komore.

Ad 6.

D. Podmaková poďakovala všetkým prítomným za aktívnu účasť na diskusii, oznámila, že pozvánku aj s podkladovými materiálmi na pracovné stretnutie pošle najneskôr deň pred rokaním.

Zapísala: Z. Magurová aj s použitím podkladov od M. Zavackej

Overila: M. Piscová

V Bratislave 4. 6. 2012

Schválila:

Dagmar Podmaková
predsedníčka III. komory Snemu SAV